

Chambre des représentants de Belgique

SESSION ORDINAIRE 1998 - 1999 (*)

28 OCTOBRE 1998

PROPOSITION DE LOI

**visant à instituer un mécanisme de
type préventif dans le but de lutter
contre la pratique des mariages de
convenance**

(Déposée par MM. Jacques Vandenhaute,
Claude Eerdekens, Pierre Beaufays, Herman
De Croo et Robert Delathouwer et Mmes
Jacqueline Herzet et Suzette Verhoeven)

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

Partant du constat évident que de plus en plus d'étrangers provenant de pays non membres de l'Union européenne contractent des mariages dont le seul but est de leur procurer la possibilité soit de séjourner en Belgique, soit d'obtenir à bref délai la nationalité belge.

Partant également du constat que ni le pouvoir exécutif, ni le pouvoir judiciaire ne parviennent à enrayer la prolifération de mariages simulés, particulièrement en milieu urbain, nous proposons de prévoir un mécanisme de type préventif permettant aux officiers de l'état civil de s'opposer à la conclusion de mariages dont tout porte à croire qu'ils sont simulés.

(*) Cinquième session de la 49ème législature

Belgische Kamer van volksvertegenwoordigers

GEWONE ZITTING 1998 - 1999 (*)

28 OKTOBER 1998

WETSVOORSTEL

**tot instelling van een preventieve
regeling ter bestrijding van
de schijnhuwelijken**

(Ingediend door de heren
Jacques Vandenhaute, Claude Eerdekens,
Pierre Beaufays, Herman De Croo en
Robert Delathouwer en de dames
Jacqueline Herzet en Suzette Verhoeven)

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Men kan niet om de vaststelling heen dat steeds meer vreemdelingen uit niet-lidstaten van de Europese Unie een huwelijk aangaan dat uitsluitend tot doel heeft hen de mogelijkheid te verschaffen hetzij in België te verblijven, hetzij op korte termijn de Belgische nationaliteit te verkrijgen.

Voorts is er ook de vaststelling dat noch de uitvoerende noch de rechterlijke macht er in slagen een dam op te werpen tegen de ongebreidelde toename van schijnhuwelijken, vooral in de grote steden. Gelet op die vaststellingen stellen wij voor te voorzien in een preventieve regeling die de ambtenaren van de burgerlijke stand de mogelijkheid verschaft zich te verzetten tegen het sluiten van huwelijken waarvan geredelijk mag worden aangenomen dat het schijnhuwelijken zijn.

(*) Vijfde zitting van de 49ste zittingsperiode

Le dispositif prévu dans la présente proposition de loi reprend le contenu d'un amendement, déposé par des parlementaires de la majorité et de l'opposition, qui avait été discuté lors des travaux de notre assemblée consacrés à la proposition de loi modifiant le Code de la nationalité belge en ce qui concerne la procédure de naturalisation (doc. Chambre, n° 1334/2-97/98). Cet amendement, voté dans la précipitation en commission de la Justice de la Chambre, avait été rejeté, vraisemblablement par erreur. Soucieux de ne pas retarder l'adoption de la proposition de loi précitée, nous avons décidé, en accord avec des parlementaires issus de différentes formations politiques, de redéposer cet amendement sous la forme d'une nouvelle proposition de loi pour laquelle nous demandons une prise en considération et un traitement d'urgence.

Par ailleurs, la présente proposition de loi reprend également, dans le même esprit et avec le même objectif, le contenu d'un amendement de Mme Herzet (doc. Chambre, n° 1334/5-97/98).

COMMENTAIRE DES ARTICLES

Art. 2

Cet article vise à insérer un article 171*bis* dans le titre V du livre 1er du Code civil. Ce dispositif permettrait à l'officier de l'état civil de refuser de célébrer un mariage ou d'accomplir les formalités préalables à celui-ci lorsqu'il constate que la volonté réelle des parties ne correspond pas à leur volonté exprimée, en d'autres termes lorsque l'officier de l'état civil présume l'existence d'un mariage blanc. Le texte indique une série de présomptions sur lesquelles l'officier de l'état civil peut s'appuyer.

Lorsqu'il use de son droit de refuser de célébrer le mariage ou d'accomplir les formalités préalables à celui-ci, l'officier d'état civil en avisera immédiatement le ministère public en lui indiquant les éléments sur lesquels il s'appuie. Le dispositif prévoit alors que le ministère public dispose d'un délai de deux mois pour former opposition au mariage s'il estime fondé le refus de l'officier de l'état civil. A défaut d'opposition, l'officier de l'état civil sera bien évidemment tenu de célébrer le mariage, sur requête conjointe des futurs époux.

De bepalingen van dit wetsvoorstel nemen de inhoud over van een amendement dat werd ingediend door parlementsleden van meerderheid en oppositie en werd besproken tijdens de werkzaamheden die onze assemblee heeft gewijd aan het wetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek van de Belgische nationaliteit wat de naturalisatieprocedure betreft (Stuk Kamer, nr. 1334/2-97/98). Dat amendement, waarover in zeven haasten werd gestemd in de commissie voor de Justitie van de Kamer, werd — waarschijnlijk per vergissing — verworpen. Aangezien wij de goedkeuring van voormeld wetsvoorstel niet wensten te vertragen, hebben wij, met de instemming van parlementsleden uit de verschillende politieke formaties, besloten dat amendement opnieuw in te dienen in de vorm van een nieuw wetsvoorstel waarvoor wij een dringende inoverwegingneming en een spoedbehandeling vragen.

Overigens neemt dit wetsvoorstel, met dezelfde strekking en hetzelfde oogmerk, de inhoud over van een amendement van mevrouw Herzet (Stuk Kamer nr. 1334/5-97/98).

COMMENTAAR BIJ DE ARTIKELEN

Art. 2

Dit artikel strekt ertoe in titel V van boek I van het Burgerlijk Wetboek een artikel 171*bis* in te voegen. Daardoor zou de ambtenaar van de burgerlijk stand kunnen weigeren een huwelijk te voltrekken of de daaraan voorafgaande formaliteiten te vervullen als hij vaststelt dat de echte wil van de partijen kennelijk niet overeenstemt met de wil die zij te kennen hebben gegeven, indien de ambtenaar van de burgerlijke stand met andere woorden vermoedt dat het om een schijnhuwelijk gaat. In de tekst worden een aantal vermoedens opgesomd waarop de ambtenaar van de burgerlijke stand zich kan baseren.

Maakt de ambtenaar van de burgerlijke stand gebruik van zijn recht om te weigeren het huwelijk te voltrekken of de daaraan voorafgaande voorwaarden te vervullen, dan stelt hij het openbaar ministerie daarvan terstond in kennis onder vermelding van de omstandigheden waarop hij zich baseert. Het openbaar ministerie beschikt op grond van deze bepaling dan over een termijn van twee maanden om verzet te doen indien het de weigering van de ambtenaar van de burgerlijke stand gegrond acht. Bij ontstentenis van verzet is de ambtenaar van de burgerlijke stand vanzelfsprekend verplicht het huwelijk te voltrekken op gezamenlijk verzoekschrift van de toekomstige echtgenoten.

Art. 3

Rendre obligatoire l'affichage ou le réaffichage des bans de mariage durant les dix jours qui précèdent la date arrêtée pour la célébration du mariage est une garantie supplémentaire permettant à ceux qui ont à faire valoir quelque empêchement à ce mariage - et par exemple, le fait qu'il s'agit, en fait, d'un mariage simulé - de se manifester auprès de l'officier de l'état civil.

Certes, la loi oblige déjà à un affichage de dix jours, mais dans la plupart des cas les services de l'état civil procèdent à cet affichage le plus rapidement possible en sorte qu'il s'écoule souvent un délai de plusieurs mois (avec un maximum légal d'un an) entre la publication et la célébration du mariage.

En prévoyant une (nouvelle) publication pendant les dix jours qui précèdent la date arrêtée pour la célébration du mariage, on offre un outil supplémentaire aux officiers de l'état civil pour lutter contre les mariages blancs.

J. VANDENHAUTE
C. EERDEKENS
P. BEAUFAYS
H. DE CROO
R. DELATHOUWER
J. HERZET
S. VERHOEVEN

Art. 3

Het verplicht stellen van de aanplakking of van de heraanplakking van de huwelijksafkondiging gedurende de tien dagen die voorafgaan aan de datum die is bepaald om het het huwelijk te voltrekken, is een bijkomende waarborg die degenen die een of ander beletsel voor dat huwelijk wensen op te werpen — bijvoorbeeld het feit dat het in werkelijkheid om een schijnhuwelijk gaat — de mogelijkheid verschaft zich bij de ambtenaar van de burgerlijke stand aan te melden.

De wet stelt weliswaar reeds een aanplakking van tien dagen verplicht, maar in de meeste gevallen wordt die aanplakking zo spoedig mogelijk door de diensten van de burgerlijke stand gedaan, zodat er vaak verscheidene maanden (met een wettelijk maximum van een jaar) verlopen tussen de afkondiging en de voltrekking van het huwelijk.

Door in een (nieuwe) afkondiging te voorzien gedurende de tien dagen die de datum van de voltrekking van het huwelijk voorafgaan, stelt men een bijkomend middel ter beschikking van de ambtenaren van de burgerlijke stand in de strijd tegen de schijnhuwelijken.

PROPOSITION DE LOI

Article 1er

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

Il est inséré dans le titre V du livre Ier du Code civil, sous un chapitre *IIbis* (nouveau), intitulé «Du refus de célébrer le mariage ou d'accomplir les formalités préalables à celui-ci», un article 171*bis*, libellé comme suit :

«Art. 171*bis*. — L'officier de l'état civil peut refuser de célébrer le mariage ou d'accomplir les formalités préalables à celui-ci lorsqu'il constate que la volonté réelle des parties ne correspond manifestement pas à leur volonté exprimée, c'est-à-dire lorsque le but du mariage n'est pas la création d'une communauté de vie durable, mais l'obtention d'un avantage lié au statut du conjoint.

Les présomptions de l'officier de l'état civil peuvent s'appuyer sur les constatations suivantes :

- 1° les candidats au mariage éprouvent des difficultés à dialoguer;
- 2° les candidats au mariage ne connaissent pas le nom ou la nationalité de leur futur époux;
- 3° une somme d'argent a été promise à l'un des candidats au mariage pour contracter celui-ci.

Lorsque l'officier de l'état civil use de son droit de refuser de célébrer le mariage ou d'accomplir les formalités préalables à celui-ci, il est tenu d'en aviser immédiatement, par écrit, le ministère public en lui indiquant les éléments sur lesquels il s'appuie.

Le ministère public dispose d'un délai de deux mois, à dater de la réception de l'avis écrit de l'officier de l'état civil, pour former opposition au mariage, conformément aux articles 176, alinéa 1er, 177 et 178, s'il estime fondé le refus de l'officier de l'état civil.

A défaut d'opposition du ministère public dans le délai prescrit, l'officier de l'état civil est tenu de célébrer le mariage sur requête conjointe des futurs époux.».

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

In titel V van boek I van het Burgerlijk Wetboek, wordt onder een hoofdstuk *IIbis* (nieuw), met als opschrift «Weigering om het huwelijk te voltrekken of de daaraan voorafgaande formaliteiten te vervullen», een artikel 171*bis* ingevoegd, luidend als volgt :

«Art. 171*bis*. — De ambtenaar van de burgerlijke stand kan weigeren het huwelijk te voltrekken of de daaraan voorafgaande formaliteiten te vervullen wanneer hij vaststelt dat de echte wil van de partijen kennelijk niet overeenstemt met de wil die zij te kennen hebben gegeven, dat wil zeggen wanneer het huwelijk niet tot doel heeft duurzaam samen te leven, maar wel een aan het statuut van echtgenoot verbonden voordeel te verkrijgen.

De vermoedens van de ambtenaar van de burgerlijke stand kunnen op de volgende vaststellingen gebaseerd zijn :

- 1° de dialoog tussen de huwelijkskandidaten verloopt moeizaam;
- 2° de huwelijkskandidaten kennen de naam of de nationaliteit van hun aanstaande echtgenoot niet;
- 3° aan een van de huwelijkskandidaten is een geldsom beloofd om het huwelijk aan te gaan.

Maakt de ambtenaar van de burgerlijke stand gebruik van zijn recht om te weigeren het huwelijk te voltrekken of de daaraan voorafgaande formaliteiten te vervullen, dan is hij verplicht het openbaar ministerie daarvan onmiddellijk schriftelijk in kennis te stellen en zijn redenen voor de weigering te vermelden.

Het openbaar ministerie beschikt over een termijn van twee maanden, te rekenen van de ontvangst van de schriftelijke melding van de ambtenaar van de burgerlijke stand, om verzet te doen tegen het huwelijk, overeenkomstig de artikelen 176, eerste lid, 177 en 178, indien het de weigering van de ambtenaar van de burgerlijke stand gegrond acht.

Doet het openbaar ministerie binnen de toegemeten termijn geen verzet, dan is de ambtenaar van de burgerlijke stand verplicht het huwelijk te voltrekken op gezamenlijk verzoekschrift van de toekomstige echtgenoten.».

Art 3

L'article 2 de la loi du 26 décembre 1891 apportant des modifications à quelques dispositions relatives au mariage est complété par l'alinéa suivant :

«Durant les dix jours qui précèdent la date fixée pour la célébration du mariage, l'acte de publication est affiché à la porte de la maison communale et ce, même s'il a déjà fait l'objet de l'affichage visé à l'alinéa 1er.».

27 octobre 1998

J. VANDENHAUTE
C. EERDEKENS
P. BEAUFAYS
H. DE CROO
R. DELATHOUWER
J. HERZET
S. VERHOEVEN

Art. 3

Artikel 2 van de wet van 26 december 1891 tot wijziging van enige bepalingen betreffende het huwelijk wordt aangevuld met het volgende lid :

«Tijdens de tien dagen die voorafgaan aan de datum die is vastgesteld voor het voltrekken van het huwelijk, wordt de akte van afkondiging aangeplakt aan de deur van het gemeentehuis, zelfs indien ze reeds werd aangeplakt overeenkomstig het eerste lid.».

27 oktober 1998